

♠ Struikrietzanger, 27 juni 2021, Zuidplaspolder-noord, Waddinxveen. Op dutchbirding.nl is goede uitleg over de zang en de verschillen met Bosrietzanger te vinden.
Foto: Thijs Glastra

Een nieuwe zanger

Steeds vaker worden er Struikrietzangers in Nederland waargenomen. De toename past bij de uitbreiding van deze soort in de richting van West-Europa. Omdat uiterlijk en zang sterk op die van Bosrietzanger lijken, is het opletten geblazen met deze nieuwe zanger.

Het verspreidingsgebied van veel broedvogels is dynamisch. Neem het verdwijnen van de Kuifleeuwerik uit Noordwest-Europa en de opkomst van de Cetti's Zanger. Het zijn voorbeelden van snelle veranderingen waar waarnemers alert op moeten zijn. Struikrietzangers zijn misschien wel het nieuwste fenomeen, al is in Nederland nog geen sprake van een gevestigde populatie. De Struikrietzanger is nauw verwant aan de Bosrietzanger maar broedt gemiddeld wat noordelijker, van Scandinavië tot in Centraal-Azië. In de afgelopen pakweg veertig jaar vervijfvoudigde de populatie in Finland en vestigden Struikrietzangers zich in Zweden en het oosten van Noorwegen. Ook in Litouwen, Wit-Rusland en Polen zijn kleine populaties ontstaan. Deze toename zorgt waarschijnlijk ook voor de uitschieters naar westelijker Europa, zelfs tot in Groot-Brittannië. Struikrietzangers overwinteren helemaal in India en Bangladesh, een stuk oostelijker dan de andere rietzangers die in Nederland broeden en die naar Afrika trekken.

Voorjaarsvogels

Na de eerste vangst in 1990 bestond het merendeel van de meldingen van Struikrietzangers uit najaarsvangsten op ringplaatsen. Daarbij was duidelijk dat het om doortrekkende vogels ging. In enkele voorjaren rond en na de eeuwwisseling werden echter ook kortstondig zingende vogels waargenomen. In 1998 bleek zo'n zingende vogel nabij Utrecht gepaard te zijn met een Bosrietzanger en bracht dit gemengde paar twee jongen groot. 2020 werd een markant jaar: ineens werden op 31 plekken, voornamelijk langs de kust, zingende vogels gevonden. Vier daarvan bleven minstens tien dagen, indicatief voor een territorium. Deze influx viel samen met een langdurige periode van oostenwind die deze vogels waarschijnlijk had meegevoerd. In 2021 werd een succesvol broedgeval op de noordpunt van Texel ontdekt. Vanaf 2020 zijn er jaarlijks enkele zingende vogels vastgesteld die minstens tien dagen bleven. Dit kan het begin zijn van een regelmatig voorkomen.

Biotoop

Van Struikrietzangers is bekend dat ze een gevarieerde terreinkeuze hebben. Ze broeden niet alleen in ruige vegetatie, bijvoorbeeld met brandnetel en braam, maar ook in gebieden met kruipwilgen, vlierstruiken en bomen. Ook bosschages in drogere gebieden worden bezet; de soort is niet zo sterk aan water gebonden als de andere rietzangers. Habitatspecialisten zijn het dus niet. In Finland hebben Struikrietzangers bijvoorbeeld weelderig met struiken begroeide ruigten ontdekt en zijn daar snel toegenomen. Dat biedt perspectief voor de soort in Nederland waar allerlei terreinen snel verruigen, bijvoorbeeld als gevolg van overmatige stikstofdepositie.

Herkenning

Subtiele details zoals de vaalbruine kleur en korte vleugels onderscheiden de Struikrietzanger van Bosrietzanger of Kleine Karekiet. Vanwege deze details is het lastig om de soort op zicht te herkennen. Veel duidelijker is de zang, die pas vanaf eind mei is te verwachten. Struikrietzangers wisselen heldere, vrij trage uithalen en toonladders af met klikkende geluiden. Ook houden ze vaker dan Bosrietzangers korte pauzes tussen de zangstrofen. Net als deze soort staan ze bekend om hun nachtelijke zang, die vooral wordt toegeschreven aan exemplaren die net een territorium hebben gevestigd. Vogels die zingen hebben vermoedelijk nog geen partner. Eenmaal gepaard en broedend worden Struikrietzangers vrijwel stil, net zoals veel andere zangvogels.

Op 4 juni in het influxjaar 2020 filmde Henk Koekkoek een vermeende Bosrietzanger in het Diessens Broek bij Hilvarenbeek. Later bleek dit om een Struikrietzanger te gaan. De opname op YouTube geeft een goede indruk van de zang en het biotoop van deze vogel. Scan de QR-code om de video te bekijken.